

de onderwijsondersteuner niveau 1 en 2

competentieprofielen

bekwaamheidseisen

VOORWOORD	3
COMPETENTIEPROFIELEN en BEKWAAMHEIDSEISEN	
Competentie 1 (vak)inhoudelijk-didactisch	4
Bekwaamheidseis 1	6
Competentie 2 pedagogisch	10
Bekwaamheidseis 2	12
Competentie 3 interpersoonlijk met leerlingen / deelnemers	14
Bekwaamheidseis 3	16
Competentie 4 interpersoonlijk met collega's	18
Bekwaamheidseis 4	20
Competentie 5 interpersoonlijk met omgeving	22
Bekwaamheidseis 5	24
Competentie 6 organisatorisch	26
Bekwaamheidseis 6	28
Competentie 7 reflectie en professionele ontwikkeling	30
Bekwaamheidseis 7	32
TOELICHTING	35
TOELICHTING BIJ BEGRIPPEN	42

Met de invoering van de Wet op de beroepen in het onderwijs van 30 juni 2004¹ is bepaald dat voor onderwijsondersteunende werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces, bekwaamheidseisen worden vastgesteld bij Algemene Maatregel van Bestuur.

Op 22 mei 2007 laat het Landelijk Platform Beroepen in het Onderwijs (LPBO) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, mevrouw Van Bijsterveldt, weten dat het wenselijk is het beroep onderwijsondersteuner als één beroep met twee niveaus te erkennen (LPBO, 2007a)². Het laagste niveau komt overeen met mbo-4 en het hoogste niveau rechtvaardigt een opleiding op hoger niveau, bijvoorbeeld de Associate degree (Ad), een tweejarige studie op hbo-niveau.

Op grond van een peiling van de kwantitatieve behoefte aan onderwijsondersteuners wil de staatssecretaris in het studiejaar 2008-2009 een aantal Ad-pilots starten. Om richting te geven aan die pilots is in januari 2008 een rudimentair competentieprofiel aangeleverd door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren en ander onderwijspersoneel (SBL) en Calibris, kenniscentrum voor leren in de praktijk in Zorg, Welzijn en Sport.

In maart 2008 geeft het LBPO aan Calibris en SBL de opdracht voor de onderwijsondersteuner niveau 1 en de onderwijsondersteuner niveau 2 competentieprofielen en bekwaamheidseisen te ontwikkelen. Bij de ontwikkeling en de verantwoording zijn de toetscriteria gehanteerd die door het Landelijk Platform Beroepen in het Onderwijs zijn ontwikkeld (LBPO, 2007b)² en door de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen formeel zijn vastgesteld. De competentieprofielen en bekwaamheidseisen zijn ontwikkeld in een interactief proces met vertegenwoordigers van de betrokken beroepsgroepen en andere belanghebbenden. In dat ontwikkelproces zijn eerst op hoofdlijnen de competentieprofielen ontwikkeld en daarna de bekwaamheidseisen. Parallel aan de ontwikkeling van de bekwaamheidseisen zijn ook de competentieprofielen nader gedetailleerd. Het rapport over de uitvoering van deze opdracht, met informatie over de wijze waarop het proces verlopen is en de volledige verantwoording, is ook beschikbaar op www.lerarenweb.nl, www.calibris.nl en www.lbpo.nl.

In deze publicatie worden de competentieprofielen en de bekwaamheidseisen gepresenteerd, met een korte toelichting op de wijze waarop de niveaoverschillen in de competentieprofielen zijn geoperationaliseerd. Bij elke competentie worden de bekwaamheidseisen vermeld die van toepassing zijn. Voor de onderwijsondersteuner niveau 1 en de onderwijsondersteuner niveau 2 zijn de competentieprofielen en bekwaamheidseisen naast elkaar in kolommen beschreven, zodat de overeenkomsten en de (niveau)verschillen duidelijk worden.

Frank Jansma (SBL)
Hanny Vroom (Calibris)

¹ Om de bekwaamheid tot het uitoefenen van beroepen in het onderwijs te waarborgen, brengt de Wet op de beroepen in het onderwijs wijzigingen aan in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Bijvoorbeeld artikel 32a., lid 3 en 4 van de Wet op het primair onderwijs luiden voortaan als volgt.

Lid 3. Bij algemene maatregel van bestuur worden bekwaamheidseisen vastgesteld voor bij die maatregel aan te wijzen onderwijsondersteunende werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces.

Lid 4. De in het eerste lid bedoelde bekwaamheidseisen zijn gericht op het handelen in het onderwijsleerproces, het algemeen professioneel handelen en het werken binnen een onderwijsorganisatie. Zij omvatten in elk geval eisen ten aanzien van:

- a. pedagogisch-didactische kennis, inzicht en vaardigheden, en
- b. vakbekwaamheid.

Vergelijkbare artikelen zijn te vinden in de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs.

² In deze tekst wordt verwezen naar twee brondocumenten, beide te vinden op www.lbpo.nl.

LPBO (2007a) Beroep: onderwijsondersteuner. Utrecht: LPBO

LPBO (2007b) Toetscriteria voor competentieprofielen en bekwaamheidseisen. Utrecht: LPBO

beroepscompetentie nr. 1:**Competentie op (vak)inhoudelijk-didactisch gebied***Algemene definitie*

De beroepsbeoefenaar in het onderwijs die vak- of beroepsinhoudelijk en didactisch competent is, creëert een krachtige leeromgeving.

Met een professioneel planmatige aanpak

- stemt hij de leerinhouden en ook zijn doen en laten af op de leerlingen/deelnemers en houdt rekening met individuele verschillen;
- motiveert hij de leerlingen/deelnemers voor hun leer- en werktaken, daagt hen uit om er het beste van te maken en helpt hen om ze met succes af te ronden;
- leert hij de leerlingen/deelnemers leren en werken, ook van en met elkaar, om daarmee onder andere hun zelfstandigheid te bevorderen.

Onderwijsondersteuner niveau 1**Definitie** *niveau 1*

De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert de leraar op basis van diens aanwijzingen bij het realiseren van een krachtige leeromgeving*.

Verskil met definitie*onderwijsondersteuner 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 realiseert zelfstandig een krachtige leeromgeving bij de uitvoering van zijn onderwijsactiviteiten.

De leraar biedt het vakinhoudelijke en didactische kader waarbinnen en bepaalt de plannen* waarmee de onderwijsondersteuner niveau 2 werkt. De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt binnen de leeromgeving die door de leraar is gerealiseerd.

Verantwoordelijkheid

- Is medeverantwoordelijk voor een krachtige leeromgeving met name door onderwijsopdrachten uit te voeren conform de bedoeling van het lesplan*;
- Helpt de leraar in voorkomende gevallen met nakijken op basis van antwoordmodellen en een gegeven normering;
- Kan in specifieke functies een technisch-instrumentele verantwoordelijkheid hebben.

Onderwijsondersteuner niveau 2**Definitie** *niveau 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 brengt in afstemming met de leraar, bij de uitvoering van zijn onderwijsopdracht een krachtige leeromgeving* tot stand en geeft uitvoering aan de planmatige aanpak van de leraar. Hij assisteert de leraar bij de ontwikkeling en verbetering van de leeromgeving.

Verskil met definitie*onderwijsondersteuner 1 en leraar*

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt binnen de leeromgeving die door de leraar is gerealiseerd.

De onderwijsondersteuner niveau 2 realiseert zelfstandig een krachtige leeromgeving bij de uitvoering van zijn onderwijsactiviteiten.

De leraar biedt het vakinhoudelijke en didactische kader waarbinnen en bepaalt de vakinhoudelijke en didactische plannen* waarmee de onderwijsondersteuner niveau 2 werkt.

Verantwoordelijkheid

- Is medeverantwoordelijk voor een krachtige leeromgeving met name door de onderwijsopdrachten in te richten en uit te voeren conform de bedoeling van het leerplan*;
- Beoordeelt leerlingen op onderdelen van het leerplan op basis van beoordelingsvormen en een normering die door de leraar zijn vastgesteld;
- Kan in specifieke functies een technisch-instrumentele verantwoordelijkheid hebben.

Complexiteit

- Uitvoeren van onderdelen van lesplannen voor individuele leerlingen en kleine groepen;
- Toezicht houden en begeleiden bij zelfstandig werk of groepswork van leerlingen en daarbij het signaleren van bijzonderheden in de voortgang van onderdelen van het lesplan;
- Waar nodig en mogelijk leerlingen helpen bij vragen van leerlingen over de leerstof / leertaak;
- Omgaan met verschillen* tussen leerlingen/deelnemers en met de dynamiek binnen onderwijsleersituaties;
- Helpen bij het maken van lesmateriaal;
- Bij technisch-instrumentele werkzaamheden alle van toepassing zijnde regelgeving mede in het oog houden.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 1 beschikt over plannen* voor de onderwijsactiviteiten die hij, in opdracht van de leraar, uitvoert. Hij voert zelf verschillende werkvormen uit waaronder micro-instructie aan individuele leerlingen/deelnemers en kleine groepen; begeleiden groepswork en samenwerkend leren en varieert werkvormen waar nodig. Hij werkt doelmatig met de beschikbare ICT-middelen in een elektronische leeromgeving. De onderwijsondersteuner niveau 1 overziet voor de dagelijkse gang van zaken de voortgang van het werken van leerlingen(en)/deelnemer(s) en levert een bijdrage aan de evaluatie van proces en producten. De onderwijsondersteuner communiceert mondeling en schriftelijk in begrijpelijk en correct Nederlands en toont voldoende beheersing van de Engelse taal en de reken- en wiskundevaardigheden die in de praktijk van zijn onderwijs aan de orde zijn¹.

Complexiteit

- Voorbereiden, uitvoeren, evalueren en (in overleg met leraar) bijstellen van onderdelen van het leerplan waar hij verantwoordelijk voor is;
- Signaleren en rapporteren leerproblemen van individuele leerlingen;
- Inhoudelijk en didactisch interveniëren gericht op de doelen van het leerplan en de doorgaande ontwikkeling van de leerling;
- Recht doen aan verschillen* tussen leerlingen/deelnemers en omgaan met de dynamiek binnen onderwijsleersituaties;
- Helpen bij het ontwerpen en innoveren van onderdelen van het leerplan waar hij verantwoordelijk voor is, in opdracht van en overleg met de leraar.
- Bij technisch-instrumentele werkzaamheden van toepassing zijnde regelgeving bewaken.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 2 beschikt over leerplannen* voor het onderwijs dat hij in afstemming met de leraar zelfstandig uitvoert. Zijn leerplannen bevatten een variatie aan didactische werkvormen, onder meer (klassikale) instructie, zelfstandig werk, groepswork, samenwerkend leren, werken aan thema's en projecten. Hij maakt doelmatig gebruik van didactische variatie en stelt die bij waar nodig. Hij werkt doelmatig met de beschikbare ICT-middelen in een elektronische leeromgeving. De onderwijsondersteuner niveau 2 overziet voor het leerjaar de voortgang van het werken van leerlingen(en)/deelnemer(s), beschikt over een betrouwbaar, met observatiegegevens onderbouwd beeld van de leerresultaten van individuele leerlingen/deelnemers en de groep en rapporteert daarover aan de leraar en draagt bij aan leerplanontwikkeling en onderwijsverbetering. De onderwijsondersteuner communiceert mondeling en schriftelijk in begrijpelijk en correct Nederlands en toont een voldoende beheersing van de Engelse taal en de reken- en wiskundevaardigheden die in de praktijk van zijn onderwijs aan de orde zijn¹.

¹Het beheersingsniveau is conform de landelijk geldende normen.

bekwaamheidseisen nr. 1:**Competentie op (vak)inhoudelijk en didactisch gebied****Onderwijsondersteuner niveau 1**

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Bereidt het eigen aandeel in de lessen voor op basis van aanwijzingen van de leraar².

Uitvoering

- Ziet op aanwijzing van de leraar toe op het werken van de leerling(en)/deelnemer(s) bij leertaken, let daarbij op aspecten van veiligheid, milieu, hygiëne, ARBO en ergonomisch werken en geeft aanwijzingen waar nodig;
- Helpt bij de uitvoering van didactische werkvormen (met individuele leerlingen/deelnemers iets oefenen; in kleine groepen laten (samen)werken aan leertaken);
- Toont wendbaarheid* in het omgaan met didactische werkvormen*, het helpen van de leerling(en)/deelnemer(s) en in het omgaan met leerlingen/deelnemers met verschillende niveaus van taalbeheersing en verschillende culturele achtergronden;
- Beantwoordt vragen van de leerling(en)/deelnemer(s) over de leerstof en/of de leertaak of geleidt die door naar de leraar;
- Toont wendbaarheid in het benutten van ICT-middelen in een elektronische leeromgeving;
- Toont zich competent in het gebruik van de Nederlandse taal, rekenen/wiskunde en de Engelse taal.

Evaluatie

- Volgt de voortgang van het werken van de leerling(en)/deelnemer(s), signaleert bijzonderheden en rapporteert daarover aan de leraar;
- Helpt de leraar bij de evaluatie van de leerling(en)/deelnemer(s);
- Helpt de leraar in voorkomende gevallen* met nakijken op basis van antwoordmodellen en een gegeven normering.

Onderwijsondersteuner niveau 2

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Assisteert de leraar² bij de uitwerking van (onderdelen van) leerplannen*.

Uitvoering

- Voert zijn leerplannen uit, let daarbij op aspecten van veiligheid, milieu en hygiëne, ARBO en ergonomisch werken en onderwijst daarin waar nodig;
- Zet de leerling(en)/deelnemer(s) aan het werk en laat hen de geplande leertaken uitvoeren, geeft instructie en uitleg, beantwoordt vragen van de leerling(en)/deelnemer(s) en helpt hen waar nodig;
- Toont een gevarieerd repertoire van didactische werkvormen*;
- Past uitleg, instructie, lesmateriaal en werkwijze aan het niveau van taalbeheersing van zijn leerling(en)/deelnemer(s) aan en houdt rekening met hun culturele achtergronden;
- Toont wendbaarheid* in het benutten van ICT-middelen in een elektronische leeromgeving;
- Toont zich competent in het gebruik van de Nederlandse taal, rekenen/wiskunde en de Engelse taal.

Evaluatie

- Volgt de voortgang van het werken van leerling(en) / deelnemer(s), signaleert leerproblemen en – belemmeringen, rapporteert daarover aan de leraar en stelt samen met de leraar een passend plan van aanpak of benadering op;
- Evalueert het verloop van de uitvoering en stelt het leerplan bij;
- Evalueert en beoordeelt leerling(en)/deelnemer(s) op onderdelen van het leerplan op basis van een door de leraar goedgekeurde aanpak;
- Assisteert de leraar bij leerplanontwikkeling en onderzoeksmatige verbetering van het onderwijs.

¹ Waar 'leraar' staat kan in voorkomende gevallen ook gelezen worden 'de leraren' of 'het team van leraren'

* De woorden voorzien van een * worden toegelicht in de Toelichting bij begrippen, p. 42-44

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 1 beschikt over plannen* voor de onderwijsactiviteiten die hij, in opdracht van de leraar, uitvoert. Hij voert zelf verschillende werkvormen uit waaronder micro- instructie aan individuele leerlingen/deelnemers en kleine groepen; begeleiden groepswork en samenwerkend leren en varieert werkvormen waar nodig. Hij werkt doelmatig met de beschikbare ICT-middelen in een elektronische leeromgeving. De onderwijsondersteuner niveau 1 overziet voor de dagelijkse gang van zaken de voortgang van het werken van leerlingen(en)/deelnemer(s) en levert een bijdrage aan de evaluatie van proces en producten.

De onderwijsondersteuner communiceert mondeling en schriftelijk in begrijpelijk en correct Nederlands en toont voldoende beheersing van de Engelse taal en de reken- en wiskundevaardigheden die in de praktijk van zijn onderwijs aan de orde zijn⁵.

EISEN T.A.V. KENNIS

Kennis van de onderwijsinhoud

- Heeft een voldoende kennisniveau⁷ van de Nederlandse taal, de Engelse taal en van rekenen/wiskunde zoals die in zijn onderwijstaken aan de orde zijn;
- Heeft een zodanig niveau van algemene ontwikkeling dat hij de leerstof die aan de orde is in het primair onderwijs relatief makkelijk kan plaatsen en hanteren;
- Beheerst de leerstof⁸ waarin de leerling(en)/deelnemer(s) geïnstrueerd worden in de mate waarin leerling(en)/deelnemers(s) deze leerstof tenminste dienen te beheersen;
- Beschikt over technisch instrumentele kennis* en kennis van ARBO- en milieuregelingen voor zover die voor zijn functie relevant zijn;
- Beschikt over relevante beroepskennis op grond van eigen opleiding c.q. beroepservaring als dat voor zijn functie in het (voorbereidend) beroepsonderwijs van belang is.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 2 beschikt over leerplannen voor het onderwijs dat hij in afstemming met de leraar zelfstandig uitvoert. Zijn leerplannen bevatten een variatie aan didactische werkvormen, onder meer (klassikale) uitleg en instructie, zelfstandig werk, groepswork, samenwerkend leren, werken aan thema's en projecten. Hij maakt doelmatig gebruik van didactische variatie en stelt die bij waar nodig. Hij werkt doelmatig met de beschikbare ICT-middelen in een elektronische leeromgeving. De onderwijsondersteuner niveau 2 overziet voor het leerjaar de voortgang van het werken van leerlingen(en)/deelnemer(s), beschikt over een betrouwbaar, met observatiegegevens onderbouwd beeld van de leerresultaten van individuele leerlingen / deelnemers en de groep en rapporteert daarover aan de leraar en draagt bij aan leerplanontwikkeling en onderwijsverbetering. De onderwijsondersteuner communiceert mondeling en schriftelijk in begrijpelijk en correct Nederlands en toont een voldoende beheersing van de Engelse taal en de reken- en wiskundevaardigheden die in de praktijk van zijn onderwijs aan de orde zijn⁶.

EISEN T.A.V. KENNIS

Kennis van de onderwijsinhoud

- Heeft een voldoende kennisniveau van de Nederlandse taal, de Engelse taal en van rekenen/wiskunde zoals die in zijn onderwijs aan de orde zijn;
- Heeft een uitstekende beheersing van de leerstof¹⁰ van die curriculumonderdelen waarvoor hij verantwoordelijk is;
- Is vertrouwd met praktische toepassingen van die leerstof, hij heeft kennis van voorbeelden van toepassingen van deze leerstof in leven en werken;
- Heeft enige kennis* van de theoretische achtergronden van de leerstof;
- Heeft kennis van actuele ontwikkelingen op het gebied van vakinhoud;
- Beschikt over technisch instrumentele kennis en kennis van ARBO- en milieuregelingen voor zover die voor zijn functie relevant zijn;
- Beschikt over relevante beroepskennis op grond van eigen opleiding c.q. beroepservaring als dat voor zijn functie in het (voorbereidend) beroepsonderwijs van belang is.

5 / 6 / 8 Het beheersingsniveau is conform de landelijk geldende normen.

8 / 10 Zoals die beschreven is bij de kerndoelen en/of eindtermen en/of examenprogramma's van het onderwijs waarin de onderwijsondersteuner werkt.

9 Het beheersingsniveau is conform de landelijk geldende normen.

Praktisch didactische kennis

- Heeft enige kennis* van de invloed van taalverwerving en taalbeheersing op het leren en weet hoe hij daar in zijn praktijk rekening mee moet houden;
- Heeft kennis van voorbeelden van de invloed van culturele achtergronden van de leerling(en)/deelnemer(s) op de manier waarop zij onderwijsleerprocessen ervaren en begrijpen en weet hoe hij daar rekening mee kan houden;
- Heeft kennis van ICT-gebruik bij onderwijsleerprocessen.

Methodisch didactische kennis

- Heeft kennis van de bedoeling van verschillende didactische werkvormen;
- Heeft kennis van actuele vormen van beroepsgerichte didactiek als dat voor zijn functie van belang is;
- Heeft kennis van basisprincipes* van het gebruik van observatie-instrumenten en van het meten van leerresultaten.

Theoretisch didactische kennis

- Heeft kennis van voorbeelden van algemene didactische principes onderliggend aan didactisch verantwoord handelen.

Praktisch didactische kennis

- Heeft kennis van leerplanontwikkeling, evalueren, toetsen en beoordelen;
- Heeft kennis van de invloed van taalverwerving en taalbeheersing op het leren en weet hoe hij daar in zijn leerplannen, lesmaterialen en onderwijsuitvoering op inspeelt;
- Heeft kennis van op hoofdlijnen de invloed van culturele achtergronden van de leerling(en)/deelnemer(s) op de manier waarop zij onderwijsleerprocessen ervaren en begrijpen en weet hoe hij daarop kan inspelen;
- Is vertrouwd met hoe de leerling(en)/deelnemer(s) leren op die gebieden waar hij verantwoordelijk voor is en welke problemen en belemmeringen zich daarbij voor kunnen doen en hoe hij die in de praktijk kan signaleren;
- Heeft kennis van ICT-gebruik bij onderwijsleerprocessen.

Methodisch didactische kennis

- Heeft kennis van vakdidactische methodes* die relevant zijn voor de curriculumonderdelen waarvoor hij verantwoordelijk is en weet hoe hij die in praktijk brengt;
- Hij heeft kennis van actuele ontwikkelingen op het gebied van didactiek;
- Heeft kennis van verschillende onderwijsarrangementen en actuele vormen van beroepsgerichte didactiek;
- Heeft kennis van methoden van onderzoek, evaluatie en de constructie van observatie- en toetsinstrumenten.

Theoretisch didactische kennis

- Heeft kennis van de vakdidactische principes* die relevant zijn voor de curriculumonderdelen waarvoor hij verantwoordelijk is;
- Heeft kennis van op hoofdlijnen enkele onderwijsleertheorieën* en actuele ontwikkelingen op dat gebied.

beroepscompetentie nr. 2:

Competentie op pedagogisch gebied

Algemene definitie

De beroepsbeoefenaar in het onderwijs die pedagogisch competent is, biedt de leerlingen/deelnemers in een veilige leer- en werkomgeving houvast en structuur bij de keuzes die zij moeten maken en hij bevordert dat zij zich verder kunnen ontwikkelen.

Hij zorgt er met een professioneel planmatige aanpak voor

- dat de leerlingen/deelnemers weten dat ze erbij horen, welkom zijn en gewaardeerd worden;
- op een respectvolle manier met elkaar omgaan en uitgedaagd worden om verantwoordelijkheid voor elkaar te nemen;
- initiatieven kunnen nemen en zelfstandig kunnen werken;
- hun affiniteiten en ambities leren ontdekken en op basis hiervan keuzes kunnen maken met betrekking tot hun studie en loopbaan.

Onderwijsondersteuner niveau 1

Definitie niveau 1

De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert de leraar op basis van diens aanwijzingen bij het realiseren van een veilige leeromgeving en bij de uitvoering van de professioneel planmatige aanpak waarmee bevordert wordt dat leerlingen/deelnemers zich kunnen ontwikkelen.

Verschil met definitie

onderwijsondersteuner 2

De onderwijsondersteuner niveau 2 realiseert zelfstandig een veilige leeromgeving bij de uitvoering van zijn onderwijsactiviteiten. De leraar biedt het pedagogisch kader waarbinnen en de handelingsplannen* waarmee de onderwijsondersteuner niveau 2 werkt.

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt binnen de leeromgeving die door de leraar is gerealiseerd.

Verantwoordelijkheid

- Is medeverantwoordelijk voor een fysiek en sociaal-emotioneel veilige leeromgeving met name wat betreft het eigen gedrag, de dagelijkse omgang met leerlingen en de omgang van leerling(en)/deelnemer(s) met elkaar;
- Kan in specifieke functies een pedagogisch-verzorgende verantwoordelijkheid hebben.

Onderwijsondersteuner niveau 2

Definitie niveau 2

De onderwijsondersteuner niveau 2 brengt een veilige leeromgeving tot stand voor de leerlingen/deelnemers en geeft mede uitvoering aan de professioneel planmatige aanpak, zodat leerlingen/deelnemers zich kunnen ontwikkelen.

Verschil met definitie

onderwijsondersteuner 1 en leraar

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt binnen de leeromgeving die door de leraar is gerealiseerd.

De onderwijsondersteuner niveau 2 realiseert zelfstandig een veilige leeromgeving bij de uitvoering van zijn onderwijsactiviteiten.

De leraar biedt het pedagogisch kader waarbinnen en bepaalt de handelingsplannen* waarmee de onderwijsondersteuner niveau 2 werkt.

Verantwoordelijkheid

- Is verantwoordelijk voor een fysiek en sociaal-emotioneel veilige leeromgeving en medeverantwoordelijk voor het aanbieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor de leerling(en)/deelnemer(s) daarbinnen.

Complexiteit

- Uitvoeren van onderdelen van handelingsplannen voor individuele leerlingen en groepen leerlingen;
- Signaleren en rapporteren van bijzonderheden bij de uitvoering van onderdelen van handelingsplannen;
- Pedagogische interveniëren bij regelovertrekend gedrag gericht op het handhaven van een werkbaar en sociaal klimaat binnen de pedagogische kaders die door de leraar en de onderwijsinstelling zijn vastgesteld;
- Bij verzorgende werkzaamheden balans bewaken tussen compenseren en activeren.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 1 beschikt over plannen voor de pedagogische begeleidingsactiviteiten en eventuele pedagogische zorgactiviteiten die hij, in opdracht van de leraar, uitvoert.

Hij voert deze activiteiten zelf uit en varieert zijn pedagogisch handelen* in relatie tot de pedagogische basisbehoeften van de leerling(en)/ deelnemer(s). De onderwijsondersteuner niveau 1 overziet voor de dagelijkse gang van zaken het pedagogisch verloop van activiteiten en levert een bijdrage aan de evaluatie daarvan.

Complexiteit

- Uitvoeren en mede evalueren van begeleidingsplannen voor individuele leerlingen en groepen leerlingen;
- Signaleren en rapporteren van functionerings- en ontwikkelingsproblemen;
- Pedagogisch interveniëren gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling van individuele leerlingen en groepen, op basis van de professioneel planmatige aanpak van de leraar en binnen de pedagogische kaders die door de leraar en onderwijsinstelling zijn vastgesteld.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 2 beschikt over pedagogische handelingsplannen voor de begeleiding van zijn leerling(en)/deelnemer(s).

Hij voert deze activiteiten zelfstandig uit, in afstemming met de leraar. Hij heeft in zijn groepen een veilig en op samenwerking gericht klimaat en stemt zijn pedagogisch handelen af* op de pedagogische basisbehoeften van de leerling(en)/deelnemer(s). De onderwijsondersteuner niveau 2 overziet door het jaar heen de ontwikkeling van het pedagogisch klimaat in zijn groepen, volgt in afstemming met de leraar de individuele pedagogische ontwikkeling van de leerling(en)/deelnemer(s) en levert een bijdrage aan de evaluatie van pedagogische handelingsplannen.

* De woorden voorzien van een * worden toegelicht in de Toelichting bij begrippen, p. 42-44

bekwaamheidseisen nr. 2:**Competentie op pedagogisch gebied****Onderwijsondersteuner niveau 1**

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Neemt kennis van het pedagogisch handlingsplan van de leraar en bereidt zich voor op het eigen pedagogisch handelen.

Uitvoering

- Gaat op pedagogisch verantwoorde wijze met de leerling(en)/deelnemer(s) om*;
- Treedt op bij regelovertredend gedrag en/of onveilig gedrag;
- Toont enige wendbaarheid in pedagogisch-methodisch handelen en het omgaan met (culturele) verschillen tussen de leerling(en)/deelnemer(s);
- Volgt de leraar na in de pedagogische omgang met individuele leerlingen/deelnemers en groepen leerlingen/deelnemers;
- Voert op aanwijzing van de leraar en/of andere professionals in het team onderdelen uit van pedagogische handelings- en/of zorgplannen.

Evaluatie

- Volgt het proces van interactie met en tussen de leerling(en)/deelnemer(s), signaleert bijzonderheden en rapporteert daarover aan de leraar;
- Rapporteert zijn bevindingen in het uitvoeren van pedagogische taken aan de leraar.

Onderwijsondersteuner niveau 2

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Neemt het pedagogisch handelingsplan van de leraar op in de eigen voorbereiding.

Uitvoering

- Toont een gevarieerd pedagogisch-methodisch gedragsrepertoire waarmee hij recht doet aan (culturele) verschillen tussen de leerling(en)/deelnemer(s)*;
- Treedt op bij regelovertredend gedrag en/of onveilig gedrag;
- Stemt zijn pedagogisch handelen af* op individuele leerlingen/deelnemers en groepen leerlingen/deelnemers binnen de pedagogische kaders van de leraar en de school;
- Voert op aanwijzing van de leraar pedagogische begeleidingsplannen uit.

Evaluatie

- Volgt het proces van interactie met en tussen de leerling(en)/deelnemer(s), signaleert bijzonderheden en rapporteert daarover aan de leraar;
- Rapporteert zijn bevindingen in het uitvoeren van pedagogische taken aan de leraar;
- Volgt de voortgang van de ontwikkeling van de leerling(en)/deelnemer(s) op sociaal-emotioneel en moreel gebied, signaleert problemen en belemmeringen in het functioneren van de leerling(en)/deelnemer(s), rapporteert daarover aan de leraar en stelt in overleg met de leraar het eigen pedagogisch handelen bij;
- Helpt de leraar met het evalueren van pedagogische handelingsplannen.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 1 beschikt over plannen voor de pedagogische begeleidingsactiviteiten en eventuele pedagogische zorgactiviteiten die hij, in opdracht van de leraar, uitvoert.

Hij voert deze activiteiten zelf uit en varieert zijn pedagogisch handelen in relatie tot de pedagogische basisbehoeften van de leerling(en)/ deelnemer(s). De onderwijsondersteuner niveau 1 overziet voor de dagelijkse gang van zaken het pedagogisch verloop van activiteiten en levert een bijdrage aan de evaluatie daarvan.

EISEN T.A.V. KENNIS**Kennis van de leefwereld**

- Is bekend met de leefwereld van de leerling(en)/deelnemer(s), hun behoeften en verwachtingen, met de culturele bepaaldheid daarvan, en weet hoe hij daar in zijn praktijk rekening mee moet houden;
- Is bekend met bedrijfsculturen waar de leerling(en)/deelnemer(s) in of na hun opleiding mee te maken krijgen als dat in zijn functie in het (voorbereidend) beroepsonderwijs van belang is en weet hoe hij daar in zijn pedagogisch handelen aan kan refereren.

Praktische pedagogische kennis

- Heeft enige kennis van de ontwikkeling die de leerlingen/deelnemers bij het opgroeien en volwassen worden doormaken op sociaal-emotioneel en moreel gebied en weet hoe hij daar in zijn gedrag rekening mee moet houden;
- Heeft enige kennis van veel voorkomende gedrags- en ontwikkelingsstoornissen, kan deze in de praktijk herkennen en weet hoe hij daar in zijn praktijk rekening mee gehouden moet worden;
- Beschikt over specifieke kennis op (medisch) zorggebied als dat voor zijn functie van belang is.

Methodisch pedagogische kennis

Heeft enige kennis van pedagogische methoden.

Theoretisch pedagogische kennis

Heeft enige kennis van ontwikkelingspsychologische en pedagogische principes.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 2 beschikt over pedagogische handelingsplannen voor de begeleiding van zijn leerling(en)/deelnemer(s).

Hij voert deze activiteiten zelfstandig uit, in afstemming met de leraar. Hij heeft in zijn groepen een veilig en op samenwerking gericht klimaat en stemt zijn pedagogisch handelen af op de pedagogische basisbehoeften van de leerling(en)/deelnemer(s). De onderwijsondersteuner niveau 2 overziet door het jaar heen de ontwikkeling van het pedagogisch klimaat in zijn groepen, volgt in afstemming met de leraar de individuele pedagogische ontwikkeling van de leerling(en)/deelnemer(s) en levert een bijdrage aan de evaluatie van pedagogische handelingsplannen.

EISEN T.A.V. KENNIS**Kennis van de leefwereld**

- Is bekend met de leefwereld van de leerling(en)/deelnemer(s), hun behoeften en verwachtingen, met de culturele bepaaldheid daarvan, en weet hoe hij daar in pedagogische handelingsplannen en zijn pedagogische benadering van groepen op inspeelt;
- Is bekend met bedrijfsculturen waar de leerling(en)/deelnemer(s) in of na hun opleiding mee te maken krijgen als dat in zijn functie in het (voorbereidend) beroepsonderwijs van belang is en weet hoe hij die in zijn pedagogische handelingsplannen en zijn benadering van groepen benut.

Praktische pedagogische kennis

- Heeft kennis van de ontwikkeling die de leerlingen/deelnemers bij het opgroeien en volwassen worden doormaken op sociaal-emotioneel en moreel gebied en weet hoe hij daar in pedagogische handelingsplannen en zijn pedagogische benadering van groepen op inspeelt;
- Heeft kennis van veel voorkomende gedrags- en ontwikkelingsstoornissen, weet hoe hij deze signaleert en hoe daar met pedagogische handelingsplannen op wordt ingespeeld.

Methodisch pedagogische kennis

Heeft kennis van verschillende pedagogische methoden.

Theoretisch pedagogische kennis

Heeft enige kennis van ontwikkelingspsychologische en pedagogische theorieën.

beroepscompetentie nr. 3:**Competentie op interpersoonlijk gebied
bij het werken met leerlingen / deelnemers***Algemene definitie*

De beroepsbeoefenaar in het onderwijs die interpersoonlijk competent is, geeft op een zodanige manier leiding dat er een vriendelijke en coöperatieve sfeer ontstaat en hij brengt een open communicatie tot stand.

Hij bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen/deelnemers en zoekt in de interactie met hen een balans tussen

- leiden en begeleiden;
- sturen en volgen;
- confronteren en verzoenen;
- corrigeren en stimuleren.

Onderwijsondersteuner niveau 1**Definitie** *niveau 1*

De onderwijsondersteuner niveau 1 geeft op zodanige wijze leiding en begeleiding aan leerlingen/deelnemers dat hij bijdraagt aan een open contact en communicatie met en tussen leerlingen/deelnemers en hij een ondersteunende bijdrage levert aan een prettig leef- en werkklimaat.

Verskil met definitie*onderwijsondersteuner 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 realiseert zelfstandig een constructieve (werk)relatie met (groepen) leerlingen/deelnemers bij de uitvoering van zijn onderwijsactiviteiten.

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt op basis van de (werk)relatie die door de leraar is gerealiseerd met de leerling(en)/deelnemer(s).

Onderwijsondersteuner niveau 2**Definitie** *niveau 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 geeft op zodanige wijze leiding en begeleiding aan leerlingen/deelnemers dat er een open contact en communicatie met en tussen leerlingen/deelnemers ontstaat en er een prettig leef- en werkklimaat heerst.

Verskil met definitie*onderwijsondersteuner 1 en leraar*

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt op basis van de (werk)relatie die door de leraar is gerealiseerd met de leerling(en)/deelnemer(s).

De onderwijsondersteuner niveau 2 realiseert zelfstandig een constructieve (werk)relatie met (groepen) leerlingen/deelnemers bij de uitvoering van zijn onderwijsactiviteiten.

Het verschil met de leraar is dat de onderwijsondersteuner niveau 2 bij eventuele problemen moet kunnen terugvallen op de leraar, terwijl van de leraar in de interpersoonlijke contacten met leerlingen/deelnemers geheel zelfstandig functioneren wordt verwacht.

Verantwoordelijkheid

- Is medeverantwoordelijk voor veiligheid en het sociale klimaat in de situaties waarin hij werkt binnen en buiten de school;
- Is verantwoordelijk voor een constructieve eigen werkhouding richting leerling(en)/deelnemer(s).

Complexiteit

- Omgaan met leerlingen individueel en in groepsverband;
- Toezicht houden op groepjes/groepen leerlingen en incidenten (in het hier en nu) met/ tussen leerlingen kunnen opvangen. Hierover rapporteren aan de leraar.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met de leerling(en)/deelnemer(s). Groepjes die hij begeleidt functioneren naar behoren.

Verantwoordelijkheid

- Verantwoordelijkheid binnen de interpersoonlijke competentie:
- Is verantwoordelijk voor de veiligheid en het sociale klimaat in de situaties waarin hij werkt binnen en buiten de school;
- Is verantwoordelijk voor het realiseren en onderhouden van een constructieve werkrelatie met leerling(en)/deelnemer(s).

Complexiteit

- Omgaan met leerlingen individueel en in groepsverband;
- Groepen leerlingen begeleiden en leiden en daarbij interactieproblemen (van tijdelijke en meer structurele aard) binnen groepen signaleren en zo mogelijk oplossen. Hierover rapporteren aan de leraar.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met de leerling(en)/deelnemer(s) en groepen. Onder zijn leiding verlopen groepsprocessen naar behoren.

bekwaamheidseisen nr. 3:**Competentie op interpersoonlijk gebied
bij het werken met leerlingen / deelnemers****Onderwijsondersteuner niveau 1**

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Uitvoering

- Maakt makkelijk contact met de leerling(en)/deelnemer(s) en zorgt ervoor dat de leerling(en)/deelnemer(s) zich bij hem op hun gemak voelen;
- Onderhoudt met de leerling(en)/deelnemer(s) een constructieve werkrelatie binnen de kaders van de omgangsvormen in de school;
- Geeft (bege)leiding aan individuele leerlingen/deelnemers en kleine groepen leerlingen/deelnemers in gebruikelijke (werk) situaties;
- Houdt toezicht en vangt incidenten met/ tussen leerlingen/deelnemers op.

Evaluatie

Signaleert communicatie- en omgangsproblemen met en tussen leerlingen/deelnemers en rapporteert deze aan de leraar.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met de leerling(en)/deelnemer(s). Groepjes die hij begeleidt functioneren naar behoren.

Onderwijsondersteuner niveau 2

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Uitvoering

- Maakt makkelijk contact met de leerling(en)/deelnemer(s) en zorgt ervoor dat de leerling(en)/deelnemer(s) zich bij hem op hun gemak voelen;
- Onderhoudt met de leerling(en)/deelnemer(s) een constructieve werkrelatie binnen de kaders van de omgangsvormen in de school en zorgt binnen deze kaders voor een goed werkklimaat met en tussen leerlingen/deelnemers;
- Geeft (bege)leiding aan individuele leerlingen/deelnemers en groepen leerlingen/deelnemers in alle voorkomende (werk)situaties;
- Lost, eventueel met hulp van de leraar, problemen in de omgang met en tussen leerlingen/deelnemers op.

Evaluatie

Signaleert communicatie- en omgangsproblemen met en tussen leerlingen/deelnemers en rapporteert de problemen en de wijze waarop hij hiermee omgaat aan de leraar.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met de leerling(en)/deelnemer(s) en groepen. Onder zijn leiding verlopen groepsprocessen naar behoren.

BEKWAAMHEIDSEISEN

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische interpersoonlijke kennis

- Heeft kennis van (interculturele) communicatie en omgangskunde;
- Is bekend met de communicatie en omgangsvormen binnen de leefwereld van de leerling(en)/deelnemer(s);
- Is bekend met de communicatie en omgangsvormen binnen de beroepspraktijk waar de leerling(en)/deelnemer(s) zich op voorbereiden als dat voor zijn functie in het (voorbereidend) beroepsonderwijs van belang is.

Methodische interpersoonlijke kennis

- Heeft kennis van methoden op het gebied van gespreksvoering en conflicthantering.

Theoretische interpersoonlijke kennis

Heeft enige kennis van groepsdynamica.

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische interpersoonlijke kennis

- Heeft kennis van (interculturele) communicatie en omgangskunde;
- Is bekend met de communicatie en omgangsvormen binnen de leefwereld van de leerling(en)/deelnemer(s);
- Is bekend met de communicatie en omgangsvormen binnen de beroepspraktijk waar de leerling(en)/deelnemer(s) zich op voorbereiden als dat voor zijn functie in het (voorbereidend) beroepsonderwijs van belang is;
- Heeft kennis van manieren van leidinggeven.

Methodische interpersoonlijke kennis

- Heeft kennis van methoden op het gebied van gespreksvoering en conflicthantering;
- Heeft kennis van methoden op het gebied van leidinggeven.

Theoretische interpersoonlijke kennis

Heeft kennis van principes van communicatietheorie en groepsdynamica.

beroepscompetentie nr. 4:**Competentie op interpersoonlijk gebied****bij het samenwerken met collega's***Algemene definitie*

De beroepsbeoefenaar in het onderwijs die competent is in het samenwerken met zijn collega's, levert zijn bijdrage aan het pedagogisch en didactisch klimaat in de onderwijsinstelling en aan de werkzaamheden die binnen de onderwijsinstelling verricht moeten worden.

Dat wil zeggen dat hij

- goed met collega's communiceert en samenwerkt;
- een constructieve bijdrage levert aan vergaderingen en andere vormen van overleg en aan de werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd om de onderwijsorganisatie goed te laten functioneren;
- een bijdrage levert aan de ontwikkeling en verbetering van de onderwijsorganisatie.

Onderwijsondersteuner niveau 1**Definitie** *niveau 1*

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt op constructieve wijze professioneel samen met collega's.

Verschil met *definitie*
onderwijsondersteuner 2

De onderwijsondersteuner niveau 2 levert een bijdrage aan de ontwikkeling en verbetering van de onderwijsorganisatie. Dit wordt niet verwacht van de onderwijsondersteuner niveau 1.

Verantwoordelijkheid

- Is medeverantwoordelijk voor veiligheid en het sociale klimaat in de situaties waarin hij werkt binnen en buiten de school;
- Is verantwoordelijk voor een constructieve eigen werkhouding richting collega's.

Onderwijsondersteuner niveau 2**definitie** *niveau 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 werkt op constructieve wijze professioneel samen met collega's. Hij levert in overleg met de leraar een bijdrage aan de ontwikkeling en verbetering van de onderwijsorganisatie.

Verschil met *definitie*
onderwijsondersteuner 1 en leraar

De onderwijsondersteuner niveau 2 levert een bijdrage aan de ontwikkeling en verbetering van de onderwijsorganisatie. Dit wordt niet verwacht van de onderwijsondersteuner niveau 1.

Inhoudelijk is er geen verschil met de leraar, wel is er een verschil in werk/denkniveau.

Verantwoordelijkheid

- Is verantwoordelijk voor de veiligheid en het sociale klimaat in de situaties waarin hij werkt binnen en buiten de school;
- Is verantwoordelijk voor een constructieve werkrelatie met collega's.

COMPETENTIEPROFIELEN

Complexiteit

Omgaan met collega's binnen de dynamiek van de onderwijsorganisatie.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met collega's.

Complexiteit

Omgaan met collega's binnen de dynamiek van de onderwijsorganisatie.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met collega's.

bekwaamheidseisen nr. 4:**Competentie op interpersoonlijk gebied****bij het samenwerken met collega's****Onderwijsondersteuner niveau 1**

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Stemt zijn werk af met collega's.

Uitvoering

- Deelt informatie die voor de voortgang van het werk van belang is met collega's en maakt gebruik van informatie die hij van collega's krijgt;
- Levert een constructieve bijdrage aan de vormen van overleg en samenwerking waar hij bij betrokken is;
- Neemt deel aan intervisie, helpt collega's binnen de eigen mogelijkheden en laat zich helpen bij knelpunten in zijn werk;
- Toont zich competent in passend mondeling en schriftelijk gebruik van de Nederlandse taal.

Evaluatie

Stelt ondervonden knelpunten in de samenwerking aan de orde, levert een bijdrage aan het verhelpen daarvan en levert een bijdrage aan de evaluatie van de samenwerking.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met collega's.

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische kennis

Heeft enige kennis op het gebied van samenwerking en overleg.

Methodisch kennis

Is bekend met methodes voor werkbegeleiding.

Theoretisch kennis

Onderwijsondersteuner niveau 2

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Stemt zijn werk en plannen af met collega's.

Uitvoering

- Deelt informatie die voor de voortgang van het werk van belang is met collega's en maakt gebruik van informatie die hij van collega's krijgt;
- Levert een constructieve bijdrage aan de vormen van overleg en samenwerking waar hij bij betrokken is;
- Neemt deel aan intervisie, adviseert collega's en laat zich adviseren;
- Toont zich competent in passend mondeling en schriftelijk gebruik van de Nederlandse taal.

Evaluatie

Stelt ondervonden knelpunten in de samenwerking aan de orde, levert een bijdrage aan het verhelpen daarvan en levert een bijdrage aan de evaluatie van de samenwerking.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een goed contact en een constructieve werkrelatie met collega's.

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische kennis

Heeft enige kennis op het gebied van samenwerking en overleg.

Methodisch kennis

Heeft enige kennis van methodieken op het gebied van intervisie.

Theoretisch kennis

beroepscompetentie nr. 5:**Competentie op interpersoonlijk gebied****bij het samenwerken met de omgeving***Algemene definitie*

De beroepsbeoefenaar in het onderwijs die competent is in het samenwerken met de omgeving zorgt voor een goede communicatie en afstemming met ouders of verzorgers van de leerlingen/deelnemers. Hij zorgt in overleg met de leerling/deelnemer voor een goede communicatie en afstemming tussen school, leerling en bedrijven of instellingen waar de leerling (in het kader van zijn opleiding) mee te maken heeft.

Dat wil zeggen dat hij

- doeltreffend gebruik maakt van het professionele netwerk van de onderwijsorganisatie als het gaat om de opleiding van de leerling of de zorg voor de leerling;
- verantwoordelijk en zorgvuldig omgaat met de contacten die hij namens de onderwijsorganisatie onderhoudt met de omgeving van de onderwijsorganisatie

Onderwijsondersteuner niveau 1**Definitie niveau 1**

De onderwijsondersteuner niveau 1 gaat op professionele wijze om met dagelijkse contacten met ouders/verzorgers en contacten die hij in opdracht van de leraar met anderen van buiten de onderwijsorganisatie onderhoudt.

Verschil met definitie*onderwijsondersteuner 2*

De verschillen zijn niet groot. Afhankelijk van de specifieke functies komt relatief zelfstandig onderhouden van externe contacten voor op beide niveaus. Bij de onderwijsondersteuner niveau 1 heeft de leraar meer daadwerkelijke bemoeienis dan bij de onderwijsondersteuner niveau 2.

Onderwijsondersteuner niveau 2**Definitie niveau 2**

De onderwijsondersteuner niveau 2 draagt in opdracht van de leraar bij aan professionele contacten en communicatie met ouders/verzorgers en professionals buiten de onderwijsorganisatie die betrokken zijn bij de leerling. Hij onderhoudt zelfstandig contacten met anderen van buiten de onderwijsorganisatie die voor zijn werk van belang zijn.

Verschil met definitie*onderwijsondersteuner 1 en leraar*

De verschillen met onderwijsondersteuner niveau 1 zijn niet groot. Afhankelijk van de specifieke functies komt relatief zelfstandig onderhouden van externe contacten voor op beide niveaus. Bij de onderwijsondersteuner niveau 1 heeft de leraar meer daadwerkelijke bemoeienis dan bij de onderwijsondersteuner niveau 2.

Het verschil met de leraar is groot, de leraar is verantwoordelijk voor alle externe contacten, inclusief de contacten die door de onderwijsondersteuner 2 worden onderhouden.

Verantwoordelijkheid

- Is medeverantwoordelijk voor veiligheid en het sociale klimaat in de situaties waarin hij werkt binnen en buiten de school;
- Is verantwoordelijk voor een constructieve eigen werkhouding richting externe contacten.

Complexiteit

Omgaan externe contacten binnen de dynamiek van de onderwijsorganisatie.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een constructieve (werk)relatie met zijn externe contacten.

Verantwoordelijkheid

- Is verantwoordelijk voor de veiligheid en het sociale klimaat in de situaties waarin hij werkt binnen en buiten de school;
- Is verantwoordelijk voor een constructieve werkrelatie met externe contacten.

Complexiteit

Omgaan met externe contacten binnen de dynamiek van de onderwijsorganisatie.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een constructieve (werk)relatie met zijn externe contacten.

bekwaamheidseisen nr. 5:**Competentie op interpersoonlijk gebied****bij het samenwerken met de omgeving****Onderwijsondersteuner niveau 1**

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Uitvoering

- Gaat op een professionele manier om met ouder(s)/verzorger(s) en externe contacten en verwijst door naar de juiste collega('s) binnen de onderwijsinstelling;
- Onderhoudt relaties met externen die voor zijn functie van belang zijn;
- Toont zich in de omgang met externe contacten representatief voor de school;
- Toont zich competent in passend mondeling gebruik van de Nederlandse taal;
- Rapporteert aan de leraar relevante ontmoetingen met ouder(s)/verzorger(s) en externe contacten.

Evaluatie

Bespreekt met de leraar eventuele knelpunten bij het onderhouden van contacten met externen.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een constructieve (werk)relatie met zijn externe contacten.

Onderwijsondersteuner niveau 2

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Uitvoering

- Geeft in overleg met de leraar op een professionele manier informatie over de leerling(en)/deelnemer(s) aan ouder(s)/verzorger(s) en andere belanghebbenden en maakt in afstemming met de leraar gebruik van de informatie die hij van hen krijgt;
- Onderhoudt relaties met externen die voor zijn functie van belang zijn;
- Toont zich in de omgang met externe contacten representatief voor de school;
- Toont zich competent in passend mondeling en schriftelijk gebruik van de Nederlandse taal.

Evaluatie

Bespreekt met de leraar de procesmatige ontwikkeling in de relatie met externe contacten.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een constructieve (werk)relatie met zijn externe contacten.

BEKWAAMHEIDSEISEN

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische kennis

- Is bekend met de leefwereld van ouder(s)/ verzorger(s) en met de culturele achtergronden van de leerling(en)/deelnemer(s) en weet hoe hij daar in zijn contacten met hen rekening mee moet houden;
- Is bekend met de bedrijven en instellingen waar de opleiding mee samenwerkt als dat voor zijn functie van belang is.

Methodisch kennis

Theoretisch kennis

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische kennis

- Is bekend met de leefwereld van ouder(s)/ verzorger(s) en met de culturele achtergronden van de leerling(en)/deelnemer(s) en weet hoe hij daar in zijn contacten met hen rekening mee moet houden;
- Is bekend met de bedrijven en instellingen waar de opleiding mee samenwerkt als dat voor zijn functie in het (voorbereidend) beroepsonderwijs van belang is;
- Is bekend met de professionele infrastructuur waar zijn onderwijsinstelling onderdeel van is.

Methodisch kennis

Theoretisch kennis

beroepscompetentie nr. 6:**Competentie op organisatorisch gebied***Algemene definitie*

De beroepsbeoefenaar in het onderwijs die organisatorisch competent is, zorgt ervoor dat de leerlingen/deelnemers een ordelijke en taakgerichte omgeving treffen. Waar het leren zich op verschillende plaatsen afspeelt (bijvoorbeeld op verschillende plaatsen in de school, stages, leerbedrijf, buitenschoolse projecten) zorgt hij (eventueel in samenspraak met andere begeleiders) voor afstemming tussen die verschillende plaatsen.

Hij zorgt er voor dat de leerlingen/deelnemers

- weten waar ze aan toe zijn en welke ruimte ze hebben voor eigen initiatief;
- weten wat ze moeten (of kunnen) doen, hoe en met welk doel ze dat moeten (of kunnen) doen.

Onderwijsondersteuner niveau 1**Definitie** *niveau 1*

De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert de leraar bij het realiseren van een ordelijk en goed verloop van het onderwijsleerproces en een ordelijke en overzichtelijke leeromgeving.

Verschil met definitie*onderwijsondersteuner 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 is in uitvoerende zin zelfstandig verantwoordelijk. De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert.

Verantwoordelijkheid

- Is verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van zijn eigen werk.

Onderwijsondersteuner niveau 2**Definitie** *niveau 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 zorgt in afstemming met de leraar voor een ordelijk en goed verloop van het onderwijsleerproces en een ordelijke, overzichtelijke leeromgeving.

Verschil met definitie*onderwijsondersteuner 1 en leraar*

De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert. De onderwijsondersteuner niveau 2 is in uitvoerende zin zelfstandig verantwoordelijk. De leraar is in algehele zin verantwoordelijk.

Verantwoordelijkheid

- Is verantwoordelijk voor een overzichtelijk en ordelijk verloop van zijn onderwijsactiviteiten en voor de organisatie van zijn eigen werk;
- Is verantwoordelijk voor het informeren van leerling(en)/deelnemer(s) over procedures, plannings en werkafspraken.

Complexiteit

- Plant in overleg met de leraar zijn eigen werkzaamheden;
- Zorgen voor een ordelijk verloop van de lesonderdelen die hem zijn opgedragen;
- Signaleren en rapporteren van bijzonderheden in de organisatie van lesonderdelen;
- Plannen, organiseren en overzien van werk van beperkte omvang, op relatief korte termijn van delen van het schooljaar en op basis van opdrachten.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt ordelijk en heeft overzicht over zijn werkzaamheden.

Complexiteit

- Plant in overleg met de leraar zijn eigen werkzaamheden en geeft in voorkomende gevallen anderen werkaanwijzingen;
- Zorgen voor een voor de leerling(en)/deelnemer(s) overzichtelijk en ordelijk verloop van de onderdelen van het leerplan die hem zijn opgedragen;
- Signaleren en oplossen van organisatorische problemen binnen onderdelen van het leerplan, waar nodig in overleg met de leraar;
- Plannen, organiseren en overzien van werk van verschillende aard, op de langere termijn van een schooljaar.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 2 werkt ordelijk en heeft overzicht over zijn werkzaamheden. De leerling(en)/deelnemer(s) zijn goed op de hoogte van de procedures, planningen en werkafspraken die hij met hen maakt.

bekwaamheidseisen nr. 6:**Competentie op organisatorisch gebied****Onderwijsondersteuner niveau 1**

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

- Plant in overleg met de leraar het eigen werk.

Uitvoering

- Gaat adequaat om met tijd;
- Houdt zich aan de procedures en werkafspraken;
- Neemt een aandeel in de werkzaamheden die voor een goed functioneren van de organisatie van belang zijn.

Evaluatie

- Vraagt hulp bij organisatorische belemmeringen bij de uitvoering van taken;
- Levert een bijdrage aan de kwaliteitszorg.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 1 werkt ordelijk en heeft overzicht over zijn werkzaamheden.

Onderwijsondersteuner niveau 2

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

- Plant het eigen werk;
- Plant de organisatie van de leerplanonderdelen waarvoor hij verantwoordelijk is;
- Stemt de procedures en werkafspraken die nodig zijn binnen zijn leerplanonderdelen af met de leraar.

Uitvoering

- Gaat adequaat om met tijd;
- Hanteert op een consequente manier procedures en werkafspraken;
- Zorgt dat de leerling(en)/deelnemer(s) op de hoogte zijn van de planning, zodat die daar hun eigen planning op af kunnen stemmen;
- Neemt een aandeel in de werkzaamheden die voor een goed functioneren van de organisatie van belang zijn.

Evaluatie

- Lost eventueel met hulp van de leraar organisatorische problemen binnen zijn eigen leerplanonderdelen op;
- Levert een bijdrage aan de kwaliteitszorg.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 2 werkt ordelijk en heeft overzicht over zijn werkzaamheden. De leerling(en)/deelnemer(s) zijn goed op de hoogte van de procedures, planningen en werkafspraken die hij met hen maakt.

BEKWAAMHEIDSEISEN

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische organisatorische kennis

- Heeft enige kennis op het gebied van organisatorische vormgeving van onderwijs in verschillende typen leeromgevingen;
- Is bekend met leerlingvolgsystemen.

Methodisch organisatorische kennis

Heeft enige kennis van kwaliteitszorg.

Theoretisch organisatorische kennis

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische organisatorische kennis

- Is bekend met aspecten van groeps- of klasmanagement die voor zijn vorm van onderwijs relevant zijn;
- Is bekend met de organisatorische aspecten van verschillende onderwijsvormen die relevant zijn voor de leerplanonderdelen waar hij verantwoordelijk voor is;
- Is bekend met leerlingvolgsystemen en manieren om zijn eigen werk toegankelijk te administreren.

Methodisch organisatorische kennis

Heeft kennis van modellen van kwaliteitszorg.

Theoretisch organisatorische kennis

beroepscompetentie nr. 7:**Competentie op gebied van reflectie en professionele ontwikkeling***Algemene definitie*

De beroepsbeoefenaar in het onderwijs die competent is in reflectie en ontwikkeling, reflecteert op zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid. Hij streeft ernaar zijn beroepsuitoefening bij de tijd te houden en te verbeteren en is actief betrokken bij zijn collega's binnen en buiten de onderwijsorganisatie. Dat wil zeggen dat hij

- weet wat hij belangrijk vindt in zijn beroep en van welke waarden, normen en onderwijskundige opvattingen hij uitgaat;
- een realistisch beeld heeft van zijn eigen competenties, zijn sterke en zwakke kanten;
- op een planmatige manier werkt aan zijn verdere ontwikkeling;
- collega's helpt en zich laat helpen bij vragen die zijn professionaliteit betreffen;
- zijn eigen ontwikkeling afstemt op het beleid van zijn onderwijsorganisatie;
- de kansen benut die de onderwijsorganisatie biedt om zich verder te ontwikkelen.

Onderwijsondersteuner niveau 1**Definitie** *niveau 1*

De onderwijsondersteuner niveau 1 reflecteert met hulp van de leraar professioneel op zijn handelen, onderzoekt en expliciteert zijn beroepsopvattingen en ontwikkelt zijn professionele bekwaamheid.

Verskil met definitie*onderwijsondersteuner 2*

Met de onderwijsondersteuner 2 is er inhoudelijk geen onderscheid, er is wel een verschil in werk/denkniveau.

Verantwoordelijkheid

Is verantwoordelijk voor het op peil houden en ontwikkelen van zijn eigen professionele bekwaamheid.

Complexiteit

- Bepalen van de juiste tijd en toon bij het geven en ontvangen van feedback;
- Kritische reflecteren op het eigen functioneren;
- Hanteren van eigen mogelijkheden en beperkingen in professionele intervisie met collega's.

Onderwijsondersteuner niveau 2**Definitie** *niveau 2*

De onderwijsondersteuner niveau 2 reflecteert met hulp van de leraar professioneel op zijn handelen, onderzoekt en expliciteert zijn beroepsopvattingen en ontwikkelt zijn professionele bekwaamheid.

Verskil met definitie*onderwijsondersteuner 1 en leraar*

Met de onderwijsondersteuner 1 is er inhoudelijk geen onderscheid, er is wel een verschil in werk/denkniveau.

Van de leraar wordt op dit gebied zelfstandigheid verwacht.

Verantwoordelijkheid

Is verantwoordelijk voor het op peil houden en ontwikkelen van zijn eigen professionele bekwaamheid.

Complexiteit

- Bepalen van de juiste tijd en toon bij het geven en ontvangen van feedback;
- Kritische reflecteren op het eigen functioneren;
- Hanteren van eigen mogelijkheden en beperkingen in professionele intervisie met collega's.

COMPETENTIEPROFIELEN

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een realistisch beeld van de eigen bekwaamheid, zijn sterke en zwakke punten daarin, mogelijkheden om zich te ontwikkelen en te verbeteren en werkt daar planmatig aan.

Resultaat

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een realistisch beeld van de eigen bekwaamheid, zijn sterke en zwakke punten daarin, mogelijkheden om zich te ontwikkelen en te verbeteren en werkt daar planmatig aan.

bekwaamheidseisen nr. 7:**Competentie op gebied van reflectie en professionele ontwikkeling****Onderwijsondersteuner niveau 1**

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Plant eventueel met hulp van de leidinggevende het onderhouden van de eigen beroepsbekwaamheid en de eigen ontwikkeling.

Uitvoering

- Blijft op de hoogte van de ontwikkelingen binnen het eigen beroep;
- Werkt planmatig aan het onderhoud en ontwikkeling van zijn bekwaamheid;
- Past reflectiemethoden toe;
- Toont zich competent in mondelinge en schriftelijke communicatie.

Evaluatie

Reflecteert op de eigen beroepsuitoefening en bespreekt die reflecties met collega's en stemt met de leidinggevende af waar ontwikkeling en verbetering mogelijk is en wat daarvoor gedaan moet worden.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 1 heeft een realistisch beeld van de eigen bekwaamheid, zijn sterke en zwakke punten daarin, mogelijkheden om zich te ontwikkelen en te verbeteren en werkt daar planmatig aan.

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische kennis

- Heeft kennis van de eigen sterktes en zwaktes in professionele kwaliteiten;
- Heeft kennis van relevante beroeps- en belangenverenigingen en is op de hoogte van regelingen in de CAO.

Methodisch organisatorische kennis

Heeft enige kennis van reflectiemethoden en intervisie.

Theoretisch organisatorische kennis

Onderwijsondersteuner niveau 2

EISEN T.A.V. HET BEROEPSGEDRAG

Plan

Plant eventueel met hulp van de leidinggevende het onderhouden van de eigen beroepsbekwaamheid en de eigen ontwikkeling.

Uitvoering

- Blijft op de hoogte van de ontwikkelingen binnen het eigen beroep en houdt de eigen onderwijsinhoudelijke expertise actueel;
- Werkt planmatig aan het onderhoud en ontwikkeling van zijn bekwaamheid;
- Past reflectiemethoden toe;
- Toont zich competent in mondelinge en schriftelijke communicatie.

Evaluatie

Reflecteert op de eigen beroepsuitoefening en bespreekt die reflecties met collega's en bepaalt in overleg met de leidinggevende waar ontwikkeling en verbetering mogelijk is en wat daarvoor gedaan moet worden.

RESULTAAT

De onderwijsondersteuner niveau 2 heeft een realistisch beeld van de eigen bekwaamheid, zijn sterke en zwakke punten daarin, mogelijkheden om zich te ontwikkelen en te verbeteren en werkt daar planmatig aan.

EISEN T.A.V. KENNIS

Praktische kennis

- Heeft kennis van de eigen sterktes en zwaktes in professionele kwaliteiten;
- Heeft kennis van relevante beroeps- en belangenverenigingen en is op de hoogte van regelingen in de CAO.

Methodisch organisatorische kennis

Heeft kennis van reflectiemethoden en intervisie.

Theoretisch organisatorische kennis

BEKWAAMHEIDSEISEN

be kwaamheidseisen 7

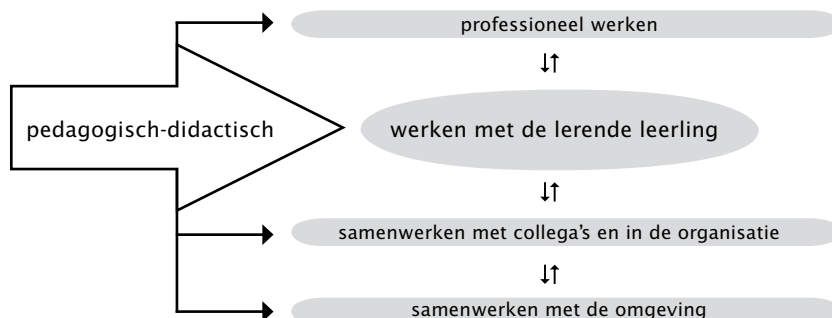
De kern van het beroep

De competentieprofielen en bekwaamheidseisen voor de onderwijsondersteuner zijn gebaseerd op een analyse van het beroep in een veelvormige praktijk. Het LPBO (2007a, p.27) stelt dat er in de praktijk sprake is van een bepaalde gemeenschappelijke kern: 'Het gaat om drie typen werkzaamheden die structurele betrokkenheid bij het onderwijsleerproces vereisen, maar onder een aangewezen verantwoordelijkheid (van een leraar, team of directie) worden uitgevoerd: pedagogisch-verzorgende werkzaamheden; pedagogisch-didactische werkzaamheden (waaronder instructie); technisch-instrumentele werkzaamheden. Al deze werkzaamheden zijn van belang, omdat ze in verschillende combinaties worden uitgevoerd, en daarmee onderling met elkaar samenhangen. Er is geen enkele onderwijsondersteuner die uitsluitend pedagogisch-verzorgende of technisch ondersteunende werkzaamheden uitvoert.' Vanwege de sterke onderlinge samenhang tussen deze drie typen werkzaamheden is er volgens het LPBO (2007a, p.33) sprake van één beroep: 'Dit beroep kan op twee verschillende niveaus worden uitgevoerd, die op grond van een drietal ordeningscriteria kunnen worden omschreven en vastgesteld, namelijk: de functiekenmerken verantwoordelijkheid, complexiteit en zelfstandigheid; het aandeel en de zwaarte van pedagogisch-didactische werkzaamheden binnen het takenpakket; de benodigde vak- of beroepsinhoudelijke kennis en expertise.'

In het perspectief van de Wet op de beroepen in het onderwijs gaat het om de werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces. Vastgesteld kan dus worden dat de inhoudelijke kern van het beroep bestaat uit de ondersteuning van de leraar bij zijn pedagogisch-didactische werkzaamheden in het onderwijsleerproces, het werken met lerende leerlingen en de werkzaamheden daaromheen die er rechtstreeks mee samenhangen. Omdat bij die werkzaamheden ook steeds de onderwijsinhoud aan de orde is, wordt vakbekwaamheid als een wezenlijk en onlosmakelijk onderdeel van pedagogisch-didactische bekwaamheid opgevat.

De Wet op de beroepen in het onderwijs vermeldt de context waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd: het handelen in het onderwijsleerproces, het algemeen professioneel handelen en het werken binnen een onderwijsorganisatie. Dit onderscheid leidt tot vier kerntaken: werken met de lerende leerling, samenwerken met collega's en in de onderwijsorganisatie, samenwerken met de omgeving en professioneel werken. Omdat de handelingen voor uitvoering van de verschillende kerntaken met elkaar verweven zijn, gelden de bekwaamheidseisen voor alle kerntaken en werksituaties, en bij uitstek voor de handelingen binnen het primaire proces (het onderwijs/leerproces), ofwel het begeleiden en/of instrueren van lerende leerlingen. In figuur 1 is dat schematisch weergegeven.

Figuur 1 de kern van het beroep

Van kern naar competenties

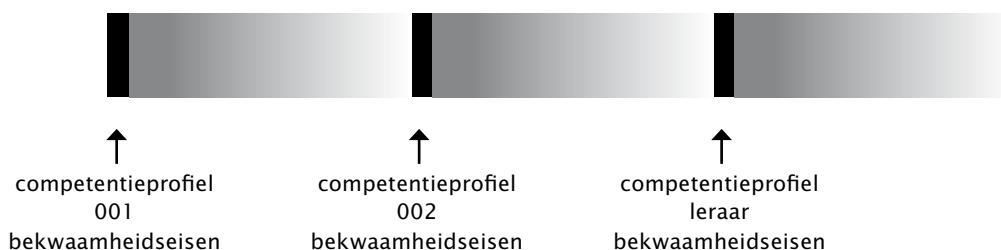
De beroepsinhoud in combinatie met de kerntaken laat zien wat de beroepsbeoefenaar doet en in welk type situatie. De beroepscompetenties komen in beeld door een analyse van de beroepsopgaven waar de onderwijsprofessional mee te maken heeft als hij voor de vier kerntaken inhoudelijke werkzaamheden uitvoert. Bij die analyse wordt gekeken hoe hij die opgaven aanpakt en over welke kwaliteiten hij moet beschikken om wat hem te doen staat ook doelmatig en naar behoren te kunnen uitvoeren. Deze analyse ligt aan de basis van het conceptuele ordeningskader van SBL. Om het aantal competenties beperkt en overzichtelijk te houden en zoveel mogelijk aan te sluiten bij de inhoud van het werk, zijn de verschillende beroepsopgaven in het SBL-ordeningskader samengevat in vier clusters: interpersoonlijk, pedagogisch, (vak)inhoudelijk-didactisch en organisatorisch. SBL plaatst de beroepsopgaven en de vier kerntaken in een matrix en komt zo tot zeven onderwijscompetenties. Twee daarvan, de (vak)inhoudelijk-didactische competentie en de pedagogische competentie, zijn specifiek voor de onderwijsberoepen. De overige vijf zijn meer algemene beroepscompetenties. Dit onderscheid komt tot uitdrukking in de hier gekozen volgorde:

1. competentie op (vak)inhoudelijk en didactisch gebied;
2. competentie op pedagogisch gebied;
3. competentie op interpersoonlijk gebied bij het werken met leerlingen/deelnemers;
4. competentie op interpersoonlijk gebied bij het samenwerken met collega's;
5. competentie op interpersoonlijk gebied bij het samenwerken met de omgeving;
6. competentie op organisatorisch gebied;
7. competentie op het gebied van reflectie en professionele ontwikkeling.

Referentiepunten op een kwaliteitscontinuüm

Het beroep onderwijsondersteuner kent een grote variatie in functies en functiebenamingen, en in de praktijk van de verschillende onderwijssectoren een grote variëteit aan taken. Met behulp van de ordeningscriteria en met name met de functiekenmerken zelfstandigheid, complexiteit en verantwoordelijkheid, is het mogelijk een gestileerd beroepsbeeld van beide niveaus te geven. In de praktijk is echter eerder sprake van een kwalificatiecontinuüm dan van duidelijke, afgebakende niveaus. Het referentiepunt van de leraar is er al. Met de competentieprofielen die hier beschreven worden, wordt daar als begin van het continuüm het referentiepunt minimumniveau (niveau 1) van de onderwijsondersteuner aan toegevoegd. Met het referentiepunt expertniveau (niveau 2) van de onderwijsondersteuner wordt de relatieve afstand tussen de drie niveaus in kaart gebracht en zo is het totaal geconstrueerd. In de praktijk zal het dus zo zijn dat een specifieke functie ergens tussen deze referentiepunten in het continuüm geplaatst kan worden. Zie ook figuur 2.

Figuur 2 referentiepunten in een continuüm

Niet alleen ten aanzien van het niveau is sprake van een continuüm. De verschillende functie-inhouden vertonen ook een behoorlijke bandbreedte, afhankelijk van de verschillende typen werkzaamheden die in de functie voorkomen en het accent dat binnen die werkzaamheden gelegd wordt. De

TOELICHTING

referentiepunten worden bepaald door de omvang en diepgang van de pedagogisch-didactische werkzaamheden en in samenhang daarmee de functiekenmerken verantwoordelijkheid, complexiteit en zelfstandigheid. Het is dan ook dat deel van de functie-inhoud dat de plaats van de functie indiceert. Het kan zo zijn dat andere typen werkzaamheden een relatief hoger of lager niveau lijken te indiceren. Daar zijn overigens verschillende voorbeelden van. De verantwoordelijkheden van de technisch onderwijsassistent (TOA) bijvoorbeeld, kunnen buiten het primaire proces behoorlijk zwaarder wegen dan die binnen het primaire proces. In een brede school zal een leraarondersteuner bewegingsonderwijs en sport (LOBOS) met een combinatiefunctie binnen de school en in de naschoolse opvang bijvoorbeeld bij het werken met leerlingen in de context van de naschoolse opvang een veel zwaardere verantwoordelijkheid dragen dan binnen de school.

Het is van belang om bij het gebruik van competentieprofielen en bekwaamheidseisen in de praktijk voor ogen te houden dat bij verschillende functies niet alleen het competentieprofiel van de onderwijsondersteuner aan de orde zijn en de bekwaamheidseisen die aan hem gesteld worden, maar ook andere functiespecifieke competentie- en kwalificatieprofielen, zoals die voor de technisch onderwijsassistent en de leraarondersteuner bewegingsonderwijs en sport.

Niveaoverschillen op basis van de ordeningscriteria

Verschillen tussen het beroep onderwijsondersteuner niveau 1 en onderwijsondersteuner niveau 2, en tussen het beroep onderwijsondersteuner en leraar, kunnen op grond van drie ordeningscriteria worden omschreven:

1. de functiekenmerken verantwoordelijkheid, complexiteit en zelfstandigheid;
2. het aandeel en de zwaarte van pedagogisch-didactische werkzaamheden binnen het takenpakket;
3. de benodigde vakkennis of beroepsinhoudelijke kennis en expertise.

Om de kern van het beroep naar niveau te specificeren, moeten met name criterium 1 en 2 worden geoperationaliseerd en toegepast op de beschrijving van de kerntaken. Criterium 3 is aan de orde bij de niveaudifferentiatie binnen de bekwaamheidseisen.

Het LPBO (2007a, p. 29) omschrijft de functiekenmerken als volgt.

‘Verantwoordelijkheid kan worden gedefinieerd als de mate waarin beroepsbeoefenaren aanspreekbaar zijn op hun (beroepsmatig) handelen en op de gevolgen daarvan voor het (beroepsmatig) handelen door anderen. De verantwoordelijkheid kan beperkt zijn tot het functioneren binnen het eigen takenpakket, maar kan zich ook uitstrekken tot (het werk van) anderen.

Complexiteit geeft de mate aan waarin (beroepsmatige) handelingen gebaseerd zijn op de toepassing en het bedenken dan wel het combineren van (routinematige en standaard-)procedures. De complexiteit van de beroepssituatie wordt getypeerd naar de mate waarin sprake is van routinematige of niet-routinematige procedures en van nieuwe oplossingsprocedures.

Zelfstandigheid is een kenmerk dat aangeeft in hoeverre beroepsbeoefenaren hun werkzaamheden uitvoeren onder direct toezicht of door aansturing van anderen.’

De functiekenmerken zelfstandigheid en verantwoordelijkheid hangen nauw met elkaar samen. Een grotere zelfstandigheid in taakuitvoering betekent automatisch ook een grotere verantwoordelijkheid. Er kunnen drie niveaus van zelfstandigheid met corresponderende verantwoordelijkheid worden onderscheiden: assisterend, zelfstandig uitvoerend en zelfstandig eindverantwoordelijk. Pedagogisch-didactische werkzaamheden zijn professionele werkzaamheden die in een regulatieve cyclische fasering worden uitgevoerd. De grondfiguur van zo’n regulatieve cyclus is probleemstelling, diagnose, plan, uitvoering en evaluatie. Na evaluatie volgt doorgaans bijstelling, een vervolg op planning en uitvoering, enzovoorts. Deze uitvoeringscyclus, die dicht bij het uitvoerende werk blijft, kan nog worden aangevuld met een ontwikkelcyclus die gericht is op ontwikkeling, verbetering en eventueel ook op innovatie. Het werk van de leraar bevat alle fasen in beide cycli. Het werk van de onderwijsondersteuner speelt zich voornamelijk af in de uitvoeringscyclus: (pedagogisch-didactisch) plan, uitvoering en evaluatie. De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert de leraar bij

TOELICHTING

de werkzaamheden in de uitvoeringscyclus. De onderwijsondersteuner niveau 2 neemt onderdelen van het werk van de leraar in die uitvoeringscyclus over en voert die zelfstandig uit. Bovendien assisteert de onderwijsondersteuner de leraar bij de werkzaamheden in de ontwikkelingscyclus.

Tabel 1 zelfstandigheid en verantwoordelijkheid in de fasen van het werkproces

fasen werkproces	zelfstandig en verantwoordelijk	onderwijsondersteuner		
		niveau 1	niveau 2	leraar
probleemstelling en diagnose	assisterend		X	
	zelfstandig uitvoerend			X
	eindverantwoordelijk			X
(pedagogisch-didactisch) plan	assisterend			
	zelfstandig uitvoerend		X	X
	eindverantwoordelijk			X
uitvoering	assisterend	X		
	zelfstandig uitvoerend		X	X
	eindverantwoordelijk			X
evaluatie	assisterend	X		
	zelfstandig uitvoerend		X	X
	eindverantwoordelijk			X
ontwikkeling en verbetering	assisterend		X	
	zelfstandig uitvoerend			X
	eindverantwoordelijk			X

Het onderscheid tussen de onderwijsondersteuner niveau 1 en onderwijsondersteuner niveau 2 wordt verder gespecificeerd met behulp van het functiekenmerk complexiteit. Daarin worden in de LPBO-definitie twee niveaus onderscheiden: routinematig en niet-routinematig. De onderwijsopdrachten van de onderwijsondersteuner niveau 1 zullen veelal routinematig zijn en min of meer gestandaardiseerd. De onderwijsondersteuner niveau 2 neemt onderdelen van het uitvoeringswerk van de leraar over, bijvoorbeeld hele lessen. Dat zijn werkzaamheden die meervoudige probleemstellingen bevatten en mogelijk dilemma's, met keuzemogelijkheden uit verschillende handelingsalternatieven en afwegingen van prioriteiten, ofwel inherent complexe werkzaamheden. Er zijn echter meer variabele factoren die complexiteit als gevolg kunnen hebben: enkelvoudige of meervoudige probleemstelling in de werksituatie, omvang en samenstelling van groepen in het onderwijsleerproces; inhoud en doelstelling, omvang, diepgang en tijdsduur van het onderwijsleerproces; relaties met externen. Die variabele factoren kunnen in vier hoofdgroepen worden samengevat: interpersoonlijk, pedagogisch, (vak)inhoudelijk-didactisch en organisatorisch. Met de groep (vak)inhoudelijk-didactische complexiteit wordt ook het tweede ordeningscriterium (aandeel en zwaarte pedagogisch-didactische werkzaamheden) overlapt.

Interpersoonlijke complexiteit in het primaire proces wordt vooral bepaald door de specifieke samenstelling van de leerlingenpopulatie. Die verschilt per sector en binnen sectoren ook nog als het om de context gaat. In algemene zin kan daarover alleen gezegd worden dat iedereen die werkzaamheden in het primaire proces verricht, in enige mate in staat moet zijn de eigen communicatie af te stemmen op verschillende groepen en binnen groepen op individuen. Interpersoonlijke complexiteit wordt verder naar niveau gedefinieerd met een onderscheid in de omvang van groepen waarmee gewerkt wordt: werken met individuele leerlingen of kleine groepen (onderwijsondersteuner niveau 1) versus werken met hele groepen, bijvoorbeeld refererend aan een volledige klas leerlingen/deelnemers (onderwijsondersteuner niveau 2 en leraar).

TOELICHTING

Pedagogische complexiteit in het primaire proces ligt in het verlengde van interpersoonlijke complexiteit, maar is meer specifiek gegeven met de pedagogische probleemstellingen die individuele leerlingen en groepen leerlingen genereren. Deze probleemstellingen worden planmatig aangepakt en in het verlengde daarvan kan pedagogische complexiteit naar niveau worden gedefinieerd in termen van het aandeel dat genomen wordt in uitvoering van de planmatige aanpak. (In tabel 1 is al verwerkt op welke onderdelen van de plancycli de werkzaamheden betrekking hebben. Hier wordt met name de uitvoering nader gespecificeerd.) De onderwijsondersteuner niveau 1 en de onderwijsondersteuner 2 werken in het onderwijsleerproces altijd met een planmatige aanpak die door de leraar wordt ontwikkeld. Uiteraard is het aan de leraar om de pedagogische probleemstellingen te diagnosticeren en daarbij eventueel met hulp van collega's een planmatige aanpak te ontwikkelen. De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert de leraar bij de uitvoering van (onderdelen van) het pedagogisch plan. De onderwijsondersteuner niveau 2 is mede-uitvoerder van het pedagogisch plan als hij zelfstandig met leerlingen en/of groepen aan het werk is.

De (vak)inhoudelijk-didactische complexiteit is de resultante van inhoud, doelstelling, omvang, diepgang en tijdsduur van het onderwijsleerproces. De operationalisering van niveaoverschillen is tevens de uitwerking van het tweede ordeningscriterium. De (vak)inhoudelijk-didactische complexiteit kan allereerst op een vergelijkbare manier naar niveau gedefinieerd worden als de pedagogische complexiteit, namelijk door voor elk niveau te definiëren welk aandeel wordt genomen in de planmatige aanpak. Ook hier geldt dat de leraar de (vak)inhoudelijk-didactische probleemstellingen diagnosticeert en een passende planmatige aanpak ontwikkelt. Wat betreft de uitvoering is het bij de (vak)inhoudelijk-didactische plannen dan mogelijk een onderscheid te maken tussen (overwegend) begeleiding (onderwijsondersteuner niveau 1) en instructie en begeleiding (onderwijsondersteuner niveau 2).

Overigens komen op niveau 1 wel instructieactiviteiten voor, maar die betreffen vooral werkaanwijzingen, procedurele instructie. Inhoudelijke instructie komt op niveau 1 alleen voor bij kleine stukjes leerstof en altijd in vervolg op, en als herhaling van uitleg en instructie die door de leraar is gegeven. We noemen dat micro-instructie, en onderscheiden die van instructie waarmee we alle vormen van instructie aanduiden (procedureel en inhoudelijk) in de volle omvang van de leerstof die aan de orde is. Ook is het zinvol een onderscheid te maken tussen (onderdelen van) het lesplan, het leerplan en het curriculum. Ook hier geldt dat de leraar verantwoordelijk is voor lesplannen, leerplan en curriculum, en daarbinnen voor het diagnosticeren van leerproblemen en het ontwikkelen van een aanpak van leerproblemen. De onderwijsondersteuner niveau 1 assisteert de leraar bij de uitvoering van (onderdelen van) het lesplan, waarbij het overwegend om begeleidende taken en vormen van micro-instructie gaat. De onderwijsondersteuner niveau 2 assisteert de leraar bij de ontwikkeling van de planmatige aanpak en neemt onderdelen van de uitvoering van het leerplan van de leraar over, inclusief instructie en begeleiding, waarbij de leraar eindverantwoordelijk blijft. (In tabel 1 is al aangegeven dat de onderwijsondersteuner de leraar eveneens assisteert bij probleemstelling, diagnose en ontwikkeling en verbetering.)

Organisatorische complexiteit gaat wat betreft de uitvoering van het primaire proces met name over een ordelijk en overzichtelijk verloop van het proces (proces/klasmanagement). Daarvoor kan het onderscheid assisterend – zelfstandig uitvoerend – eindverantwoordelijk worden gebruikt.

In tabel 2 worden de niveaoverschillen in complexiteit in samengevatte vorm inzichtelijk gemaakt.

TOELICHTING

Tabel 2 Niveaoverschillen in complexiteit

complexiteit		onderwijsondersteuner		
		niveau 1	niveau 2	leraar
interpersoonlijk	individueel en kleine groepen	X	X	X
	hele groepen		X	X
pedagogisch	(onderdelen van) plan	X	X	X
	mede uitvoerder plan		X	X
	hele plancyclus			X
(vak)inhoudelijk didactisch	(delen van) lesplan,			
	overwegend begeleidend en micro-instructie	X	X	X
	instructie en begeleiding			X
	leerplan		X	X
	curriculum		X	X
organisatorisch	assisterend	X		
	zelfstandig uitvoerend		X	X
	eindverantwoordelijk			X

Nogmaals moet worden opgemerkt dat het accent in een ondersteunende functie eventueel op pedagogisch-verzorgende of technisch-instrumentele werkzaamheden kan liggen, maar dat die binnen het primaire proces altijd gepaard gaan met pedagogisch-didactische werkzaamheden, zij het dat die soms een beperkte omvang en diepgang hebben. Omdat in het perspectief van de Wet beroepen in het onderwijs de kern van het beroep bestaat uit pedagogisch-didactische werkzaamheden, zijn die bepalend voor de niveaudefinities. Dat laat onverlet dat de onderwijsondersteuner bij andere onderdelen van zijn takenpakket meer en zwaardere verantwoordelijkheid kan dragen en/of meer zelfstandig moet werken en/of met meer complexiteit te maken heeft.

De bekwaamheidseisen

Conform de toetsingscriteria zijn de bekwaamheidseisen geformuleerd in termen van benodigde kennis en zichtbaar gedrag. Beide zijn afgeleid van het zichtbare doelmatig handelen van de onderwijsondersteuner. De gedragscomponent wordt toegelicht met een beschrijving van het geleverde resultaat.

In de competentiedefinities is per competentie beschreven wat het resultaat van het handelen van de onderwijsondersteuner is. Wat betreft het handelingsproces waarmee dat resultaat gerealiseerd wordt, is voor de onderwijsondersteuner een globaal onderscheid gemaakt in drie fasen van de professionele handelingscyclus: plan, uitvoering en evaluatie. Met de eisen ten aanzien van zichtbaar gedrag wordt het professionele handelingsproces stap voor stap voor deze drie fasen uitgewerkt, waarbij gebruik wordt gemaakt van de definities van niveaoverschillen die in tabel 1 en 2 zijn beschreven. Het resultaat bij de gedragseisen is waar mogelijk geïncorporeerd in een actieve formulering van de gedragseis. Bijvoorbeeld: 'toont wendbaarheid' en 'beantwoordt vragen'. Daarnaast is bij het geheel van de gedragseisen het resultaat gespecificeerd.

Voor de aanduiding van niveaoverschillen wordt in de eerste plaats een onderscheid in drie typen kennis gebruikt: praktische kennis, methodische kennis en theoretische kennis. In de tweede plaats worden niveaoverschillen waar nodig aangeduid met een onderscheid, bijvoorbeeld beheersen en uitstekend beheersen, dan wel met begrippen als bekend met, enige kennis en kennis. Deze begrippen zijn in verband met de toetsbaarheid nader operationeel gedefinieerd in een begrippenlijst, die toegevoegd is aan deze publicatie (p.42-44).

Praktische kennis heeft betrekking op wat er feitelijk, inhoudelijk en procesmatig, bij de werk-

zaamheden van de onderwijsondersteuner aan de orde is en waar hij op zijn niveau mee uit de voeten moet kunnen. Methodische kennis overstijgt de verschillende handelingssituaties en heeft betrekking op het 'gereedschap', werkvormen, procedures en methodieken, waarover de onderwijsondersteuner moet beschikken. Hij moet kennis hebben van, en inzicht in de mogelijkheden en beperkingen van gebruik, en vaardig zijn in de daadwerkelijke benutting. Theoretische kennis verwijst naar de wetenschappelijke kennisbasis die ten grondslag ligt aan de professionaliteit van de onderwijsgeevenden. Die wetenschappelijke kennisbasis vormt het fundament van het professionele, pedagogisch-didactische handelen en van de onderwijsinhouden die aan de orde zijn. Van de leraar mag worden verwacht dat hij daar zelfstandig de weg in weet te vinden. Van de onderwijsondersteuner wordt uiteraard (veel) minder verwacht.

Op verschillende plaatsen worden in de tekst van het rapport begrippen gebruikt om niveauverschillen tussen de onderwijsondersteuner niveau 1 en niveau 2 aan te duiden. In deze toelichting wordt een meer operationele omschrijving van deze begrippen gegeven. Ook enkele andere begrippen waarover onduidelijkheid kan bestaan worden hier toegelicht.

Beheersen – Uitstekend beheersen

‘Beheersen’ van leerstof wil zeggen dat de opdrachten, proeven en testen waar de leerling mee te maken krijgt door de onderwijsondersteuner op een voldoende wijze gedaan worden. ‘Uitstekend beheersen’ wil zeggen dat de opdrachten, proeven en testen waar de leerling mee te maken krijgt door de onderwijsondersteuner foutloos gedaan worden en waar dat aan de orde is ook verschillende strategieën getoond kunnen worden.

Bekend met

‘Bekend met’ wil zeggen dat de onderwijsondersteuner belangrijke en bij uitstek relevante aspecten van het verschijnsel kan noemen, kan toepassen bij de reflectie op het eigen handelen in beroeps-situaties en bij zijn verantwoording van dat handelen.

Bijdrage die binnen de onderwijsinstelling gebruikelijk is

De zinsnede ‘levert een bijdrage die binnen de onderwijsinstelling gebruikelijk is’, wordt gebruikt om recht te doen aan het gegeven dat onderwijsinstellingen verschillen in de wijze waarop bepaalde werkzaamheden worden verdeeld. Zo kan het in de ene instelling bijvoorbeeld gebruikelijk zijn dat alle werknemers bij toerbeurt toezicht houden of meegaan naar een schoolkamp, terwijl dat in een andere onderwijsinstelling anders geregeld kan zijn.

Buitencurriculaire activiteiten

Onder ‘buitencurriculaire activiteiten’ worden alle activiteiten met leerlingen verstaan die niet per definitie onderdeel uitmaken van de les- of leerplannen. Deze activiteiten kunnen natuurlijk wel ook onderwijskundige doelen dienen.

Enige kennis - kennis

‘Enige kennis’ wil zeggen dat de onderwijsondersteuner enige relevante kenniselementen kan re-produceren en relateren aan het eigen handelen in een beroepssituatie. ‘Kennis’ wil zeggen dat de onderwijsondersteuner belangrijke en bij uitstek relevante kenniselementen kan noemen, kan toepassen bij de reflectie op het eigen handelen in beroepssituaties en bij zijn verantwoording van dat handelen. Gebruik voor de interpretatie van niveauverschillen ten aanzien van kennis, vaardigheden en competentie ook het Europees Kwalificatie Kader, waarvan de niveaus 4 en 5 min of meer corresponderen met de opleidingsniveaus MBO-4 en Ad. De niveaus 4 en 5 zijn onderaan deze begrippenlijst opgenomen (zie verderop).

Gecijferdheid, geletterdheid

Deze begrippen worden gebruikt om de beheersing en toepassing in de eigen werksituatie van de Nederlandse taal (in brede zin, inclusief de culturele context) en rekenen en wiskunde mee aan te duiden. De toespitsing dat het hier gaat om geletterdheid en gecijferdheid in de context van het onderwijsberoep wordt ook wel verwoord met de begrippen professionele gecijferdheid en geletterdheid. Voor een dergelijke beroepsspecifieke uitwerking van deze begrippen bestaat (nog) geen normeringkader. Voor de leraar wordt dit momenteel uitgewerkt in het project Kennisbasis van de lerarenopleidingen.

Handelen variëren versus handelen afstemmen

Zie omgaan met verschillen versus recht doen aan verschillen

In voorkomende gevallen

Deze zinsnede wordt gebruikt om aan te geven dat de betreffende opmerking niet per definitie en/of structureel van toepassing is op alle onderwijsondersteuners.

Leeromgeving

Onder 'leeromgeving' wordt verstaan alle (im)materiële aspecten van de context waarin de leerling lerende is. Dit zijn onder meer de lokaliteit, de materialen/hulpmiddelen en ook de onderwijsgevende zelf als leerbron voor de lerende.

Micro-instructie versus Instructie

Onder 'micro-instructie' wordt verstaan, het geven van werkaanwijzingen aan leerlingen / deelnemers met in voorkomende gevallen eventueel herhaling van kleine stukjes inhoudelijke uitleg die al eerder door de leraar is gegeven. De term 'instructie' wordt gebruikt voor alle vormen van uitleg en demonstratie van (het werken met) leerstof en het geven van werkaanwijzingen aan de leerlingen/deelnemers.

Omgaan met versus recht doen aan (verschillen en dynamiek)en/of afstemmen op

'Omgaan met verschillen' wil zeggen dat de onderwijsondersteuner verschillende handelingsalternatieven beschikbaar heeft en daarvan blijk geeft door een afwisseling in gedragswijzen die passen bij de situatie. 'Recht doen aan verschillen' of 'afstemmen op' wil zeggen dat de onderwijsondersteuner over een gevarieerd handelingsrepertoire beschikt en dat hij die gedragswijzen inzet die passen bij de situatie én bij de leerling.

Plannen, Lesplan – leerplan – curriculum, (pedagogisch) handelingsplan

Het begrip 'plan' wordt in algemene zin gebruikt om uit te drukken dat professionele werkzaamheden planmatig worden uitgevoerd. Elke professional is verantwoordelijk voor zijn eigen werkplannen, hoewel die soms ingebed en/of gebaseerd zijn op een planmatige aanpak die door anderen is ontwikkeld.

De begrippen lesplan, leerplan en curriculum vormen een reeks met oplopende complexiteit. Een lesplan is een onderdeel van een leerplan dat uit verschillende lessen kan bestaan; een leerplan is een afgebakend onderdeel van het curriculum binnen een schooljaar en een curriculum is het inhoudelijk pedagogisch en didactisch uitgewerkte onderwijsleerplan over het geheel van de leerstof en de leerjaren. 'Lesplan' is de planmatige aanpak voor een korte (bijvoorbeeld een lesuur of een deel van een lesdag) en aaneengesloten reeks onderwijsleeractiviteiten over een stukje leerstof. 'Leerplan' is de planmatige aanpak voor een samenhangend onderdeel van de leerstof met verschillende typen onderwijsleeractiviteiten (soms ook in verschillende typen leeromgeving) over de tijd gespreid binnen een cursusperiode (bijvoorbeeld schooljaar, leerplan voor breuken, microscoop-practicum, beroepstaak APK-keuring). Curriculum is de planmatige aanpak voor het geheel van de leerstof van een vak- of leergebied dat onder de verantwoordelijkheid van de leraar valt.

Het begrip '(pedagogisch) handelingsplan' wordt vooral in het primair onderwijs gebruikt voor een planmatige aanpak op het niveau van de individuele leerling (bijvoorbeeld bij specifieke leer- of ontwikkelingsbehoeften van die leerling). Hier wordt het begrip gebruikt voor de planmatige aanpak op individueel en/of groepsniveau, vooral in de pedagogische context (in de didactische context worden vooral begrippen als lesplan en leerplan gebruikt).

Praktische – methodische – theoretische kennis

Bij de drie typen kennis (praktisch, methodisch, theoretisch) gaat het er niet alleen om dat de onderwijsondersteuner over die kennis beschikt in reproductieve zin, maar juist dat hij die kennis in de praktijk toepast. Praktische kennis heeft betrekking op wat er feitelijk inhoudelijk en procesmatig bij de werkzaamheden van de onderwijsondersteuner aan de orde is en waar hij op zijn niveau

mee uit de voeten moet kunnen. Methodische kennis reikt over de verschillende handelings-situaties heen en heeft betrekking op het 'gereedschap' van werkvormen, procedures en methodieken waarover de onderwijsondersteuner moet beschikken in de zin van kennis hebben van en inzicht in de gebruiksmogelijkheden en –beperkingen en vaardigheid in de daadwerkelijke benutting ervan. Theoretische kennis reikt naar de wetenschappelijke kennisbasis die onderliggend is aan de professionaliteit van de onderwijsberoepen. Die wetenschappelijke kennisbasis vormt het fundament onder het professionele pedagogisch-didactische handelen en onder de onderwijsinhouden die aan de orde zijn.

Werkvormen – basisprincipes – methodes – theorieën

Deze begrippen vormen een reeks met oplopende complexiteit op het gebied van (vak)didactiek en pedagogiek. Om verantwoord didactisch te kunnen handelen moet de onderwijsondersteuner tenminste enige kennis hebben van de didactische werkvormen die in de praktijk veel gebruikt worden (bijvoorbeeld instructie en verlengde instructie, groepswork, zelfstandig werken) en van belangrijke didactische basisprincipes (bijvoorbeeld effectuere leertijd, denktijd bij vragen, hardop denken). Methodes vormen een meeromvattende werkwijze in onderwijsleerprocessen waarbij ook verschillende typen werkvormen in onderlinge samenhang worden ingezet (bijvoorbeeld samenwerkend leren, ervaringsgericht onderwijs, ontwikkelingsgericht onderwijs, competentiegericht onderwijs (als verzameling van methodes zoals beroepstaakgestuurd onderwijs en werkpleklernen). Theorieën is de verzamelterm voor de producten van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de leren en ontwikkelingspsychologie. (Bijvoorbeeld recente ontwikkelingen op het gebied van hersenen en hersenontwikkeling en de implicaties voor leren, didactiek en pedagogiek.) Sommige theorieën zijn direct verbonden aan methodische uitwerkingen zoals bijvoorbeeld de leerpsychologie van Vygotski en het ontwikkelingsgericht onderwijs.

Wendbaarheid

'Wendbaarheid' wil zeggen dat de onderwijsondersteuner tenminste verschillende handelingsalternatieven beschikbaar heeft en daarvan blijk geeft door een afwisseling in gedragswijzen die passen bij de situatie.

